

Delutvärdering Projekt Arbete för det goda livet

December

2011

Anette Moberg
Stefan Permanto

Sammanfattning

En delutvärdering har genomförts av projekt Arbete för det goda livet som en del i en lärande utvärdering där utvärderarna följer processen och kontinuerligt återkopplar resultatet till projektledning. Projektet syftar till att öka delaktigheten i arbetslivet för personer i arbetsför ålder med psykisk funktionsnedsättning och psykisk ohälsa som är långtidssjukskrivna eller saknar arbete. Projektet är uppdelat i tre delprojekt på tre olika folkhögskolor; Billströmska folkhögskolan, Fristad Folkhögskolan och Trollhättans folkhögskola. Denna delrapport speglar projektet från uppstart till september 2011. Tre fokusgrupper och tre telefonintervjuer med deltagare vid de tre deltagande folkhögskolorna har genomförts. Ytterligare tre fokusgrupper med personal och tre intervjuer med rektorerna vid de olika folkhögskolorna samt en intervju med projektkoordinatorn har genomförts.

Delutvärderingen visar att personal och ledning från alla tre folkhögskolorna anser att projekttiden i sig är bra och nämner främst att deltagarna kan kombinera studier med praktiska och kreativa aktiviteter. Det framkom, både från personal och deltagare, att några av projektets framgångsfaktorer var folkhögskolemiljön där ett stort antal resurser finns att tillgå och att deltagarna kan umgås med skolans elever och även delta i övriga aktiviteter som skolan erbjuder. Att projektet är förlagt till folkhögskolor är också positivt i den bemärkelsen att det förenklar möjligheten att låta deltagare fortsätta att läsa på skolan efter att projektet är avslutat. Delutvärderingen visar också att folkhögskolemiljön har påverkat deltagarnas sociala identitet på ett positivt sätt då de kan identifiera sig som studenter istället för att bli negativt associerade med sin sjukdom eller arbetslöshet. Både personal och deltagare var positiva till den flexibla strukturen i projektet med individuella lösningar.

De intervjuade deltagarna är i stort sett positiva till projektet på Fristads och Trollhättans folkhögskola. De deltagare som var med från projektstart på Billströmska var mer kritiska medan de som börjat under hösten och gått in i den nya strukturen var mer positiva till projektet. Flertalet av de intervjuade deltagarna nämnde att de brutit sin tidigare isolering och vittnade också om att deras psykiska och/eller fysiska hälsa hade förbättrats sedan de börjat i projektet.

Delutvärderingen pekar på tre framtida diskussions- eller utvecklingsområden, vilka berör rekrytering och praktikanskaffning.

Innehållsförteckning

1. BAKGRUND.....	4
2. UTVÄRDERINGEN	5
2.1 DATAINSAMLING	5
2.2 DATAANALYS	6
2.3 AVGRÄNSNINGAR	6
3. PROJEKT ARBETE FÖR DET GODA LIVET	7
3.1 PROJEKTETS ORGANISATION.....	7
3.2 DELPROJEKTEN	7
3.3 PROJEKTPROCESSEN	9
3.4 PROJEKTSTATISTIK.....	12
3.5 JÄMSTÄLLDHET OCH TILLGÄNGLIGHET	13
3.6 SPRIDNINGSAKTIVITETER.	13
3.7 FRAMGÅNGSFAKTORER OCH HINDER/UTMANINGAR	14
4 RESULTAT	14
4.1 DELPROJEKT BILLSTRÖMSKA FOLKHÖGSKOLAN	15
4.2 DELPROJEKT FRISTADS FOLKHÖGSKOLA	18
4.3 DELPROJEKT TROLLHÄTTANS FOLKHÖGSKOLA	22
5. DISKUSSION OCH REKOMMENDATIONER.....	27
5.1 POSITIVA HUVUDRESULTAT	27
5.2 UTVECKLINGSOMRÅDEN.....	28
5.3 RESULTAT UTIFRÅN PROJEKTMÅLEN	29
REFERENSER	31

Bilaga 1 Verksamhetslogik

1. BAKGRUND

Projekt Arbete för det goda livet bygger på grundtanken att personer med psykisk funktionsnedsättning kan återhämta sig och få ett fungerande liv i samhället. Projektets grundidé kom från början från personalstrategiska avdelningen inom Västra Götalandsregionen. Tanken var att regionens sex folkhögskolor skulle engagera sig i ett projekt för personer med psykiska funktionsnedsättningar. När idéerna skulle realiseras blev formatet ett ESF-projekt där Billströmska folkhögskolan sökte pengar utifrån ESF:s kriterier. En förstudie genomfördes där omfattningen av projektet minskade från sex folkhögskolor till tre. Projektet blev även ett samverkansprojekt mellan folkhögskolorna, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Tjörns kommun, Borås Stad, Trollhättans Stad, Västra Götalandsregionen Regionkansliet och näringslivet.

Projektet har erhållit medel från Europeiska Socialfonden för en treårsperiod (från maj 2010 till och med april 2013). Projektägare är Billströmska folkhögskolan. Projektet syftar till att öka delaktigheten i arbetslivet för personer i arbetsför ålder med psykisk funktionsnedsättning och psykisk ohälsa som är långtidssjukskrivna eller saknar arbete. Projektet ska erbjuda individanpassat stöd till personer i målgruppen som vill återgå till eller delta i arbetslivet. Totalt beräknas ett 60-tal personer per år delta i projektet, fördelat på de tre folkhögskolorna Billströmska, Fristad samt Dalslands folkhögskolas filial i Trollhättan. Aktiviteterna inom projektet ser olika ut på de olika folkhögskolorna men bygger på upplevelsebaserat lärande där fokus läggs på att göra saker istället för att läsa om dem.

En viktig tanke med att driva projektet på just folkhögskolan är att tröskeln till vidare studier sänks. Projektet ska också innehålla arbetsförberedande aktiviteter för deltagarna med individuell coachning och praktik. Vid praktik ska coachen stötta både deltagare och handledare på arbetsplatsen och skapa ett nätverk för att kunna ge arbetsgivaren/handledaren på arbetsplatsen ett långsiktigt hållbart stöd. Vidare ska projektverksamheten bygga upp och stärka deltagarnas motivation, handlingskraft och självförtroende genom att erbjuda stöd i personlig utveckling samt ge förutsättningar och kunskaper för återgång till arbetslivet.

Arbete för det goda livet ska få stöd och hjälp av Västra Götalandsregionens projekt Arbetsmarknadsnoderna¹ med att hitta praktikplatser och lämpliga arbetsplatser inom Västra Götalandsregionen. Noderna ska också marknadsföra Arbete för det goda livet och genomföra attitydpåverkan bland arbetsgivare inom Västra Götalandsregionen för att skapa arbetsmöjligheter för personer med funktionsnedsättning.

Syftet med projektet är enligt projektansökan

- att ta emot personer som har förutsättningar att kunna utföra ett arbete men hålls utanför arbetsmarknaden
- att utveckla utbildningar och stödsystem som rustar målgruppen för att delta i arbetslivet
- att utveckla metoder och nätverk som underlättar matchningen mot lämpliga arbeten
- att utveckla metoder och stödsystem för arbetsledning/handledning som leder till ett mer hållbart system

¹ Arbetsmarknadsnoderna är ett samverkansprojekt mellan Västra Götalandsregionen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, och kommer att pågå till och med 2012. Målet med projektet är att Västra Götalandsregionen ska bli ledande inom den offentliga sektorn när det gäller att erbjuda arbete för personer med funktionsnedsättning.

- att förändra attityder till personer med psykisk funktionsnedsättning så att det i framtiden är naturligt att anställa personer med ett sådant funktionshinder.

Mätbara projektmål är enligt ansökan

- 60-80 personer ska ha kommit ut i arbete, praktik eller yrkesförberedande utbildning under projekttiden
- 20-30 personer ska ha fortsatt anställning 90 dagar efter avslut i projektet
- deltagarnas upplevelse av förbättrad arbetsförmåga och livskvalitet, inkl. psykisk hälsa ska utvärderas
- deltagarnas arbetsgivare/handledare ska ingå i ett nätverk som erhåller särskilt utformat stöd/coaching
- förändringar i attityder till anställning hos de arbetsgivare som ingår i projektet ska avläsas

Enligt projektansökan ska könsfördelningen bland deltagarna i projektet ligga inom ett spann på 40-60 procent. Projektet ska också arbeta med jämställdhet genom individuell anpassning och skapa möjligheter för deltagarna att reflektera över jämställdhet. Projektet har tillgång till tillgänglighetsanpassade lokaler vid behov. Vidare handlar projektet om bemötande och tillgång till arbetsmarknaden för personer med psykiska funktionsnedsättningar.

2. UTVÄRDERINGEN

Utvärderingen har en lärande ansats där utvärderarna följer processen under projekttiden och kontinuerligt återkopplar till projektledning och andra berörda parter inom projektet. Denna rapport är en delutvärdering.

Delutvärderingen fokuserar på hur deltagare, projektpersonal och rektorer har uppfattat projektet, i vilken mån deltagarna har närmat sig arbetsmarknaden och i vilken mån projektet har börjat bygga upp en modell för målgruppen som syftar till att deltagarna närmar sig eller kommer ut på arbetsmarknaden.

2.1 Datainsamling

Både kvalitativa och kvantitativa metoder har använts för datainsamlingen. Inledningsvis skapades en verksamhetslogik² över projektet med styrgruppens medlemmar i september 2011.

Verksamhetslogiken syftade till att öka förståelsen för vad projektet vill åstadkomma och på vilket sätt. Övergripande målsättningar bröts ned till mindre och konkreta delar som visar hur styrgruppen har uppfattat förutsättningarna för satsningen och den problembild som projektet arbetar med. En visuell bild skapades över projektets olika delar, dess resurser, tänkta aktiviteter och förväntade effekter på kort och lång sikt. För hela verksamhetslogiken, se bilaga 1.

Ett ramverk av bedömningsindikatorer skapades genom verksamhetslogiken och har använts som utgångspunkt för analys av projektets målsättningar. Det framkom att några av de kortsiktiga målen för deltagarna skilde sig åt beroende på vilken myndighet deltagaren har rekryterats från. För Arbetsförmedlingen var det kortsiktiga målet att deltagarna ska få arbete, praktik eller att komma vidare till studier, för kommunen var det att deltagarna ska komma ut i en säkrad försörjning och för Försäkringskassan var det kortsiktiga målet för deltagarna främst att närma sig arbetsmarknaden så att

² En verksamhetslogik är ett verktyg som tydliggör underliggande antaganden i ett projekt eller ett program.

de på lång sikt kan få ett arbete eller gå vidare till studier. Ytterligare kortsiktiga mål som nämndes var en ökad livskvalité för deltagarna med ökad motivation och förbättrad psykisk och/eller fysisk hälsa som följd.

Deltagare, projektpersonal och rektorer vid varje folkhögskola har nåtts genom fokusgrupper och intervjuer på skolan. På Billströmska kompletterades datainsamlingen med två telefonintervjuer med deltagare som påbörjat sitt deltagande under hösten 2011. Projektkoordinatören samordnade datainsamlingen och delprojekt- och gruppledarna vid varje skola sammankallade deltagare och projektpersonal. I tabellen nedan visas hur många som intervjuats vid respektive folkhögskola:

Folkhögskola	Projektpersonal	Deltagare	Rektorer
Billströmska	7	8	1
Trollhättan	4	8	1
Fristad	2	7	1
Totalt	13	23	3

Totalt nåddes 13 män och 10 kvinnor ur deltagargrupperna och bland projektpersonalen var fyra män och nio kvinnor.

Projektkoordinatören nåddes genom en personlig intervju. Projektdokumentation i form av lägesrapporter, mötesprotokoll och statistik har samlats in.

2.2 Dataanalys

Fokusgrupper och intervjuer spelades in på digital diktafon. Utvärderarna lyssnade därefter igenom intervjuerna och skrev ner dem i sammanfattad form. Svaren på telefonintervjuerna skrevs ned under intervjun. En tematisk analys genomfördes. Citat har plockats ut för att illustrera de teman som framkommit genom analysen. Citaten är inte ordagranna utan har skrivits om från tal- till skriftspråk, dock utan att förändra innebörden i det som sagts.

2.3 Avgränsningar

Delutvärderingen har nått ett mindre antal deltagare via fokusgrupperna och gör inte anspråk på att gälla samtliga deltagare i projektaktiviteterna.

3. PROJEKT ARBETE FÖR DET GODA LIVET

I detta kapitel beskrivs några viktiga processer och förlopp inom projektet samt projektkoordinatorns erfarenheter. Innehållet bygger på de lägesrapporter som projektet lämnat till ESF-rådet varje månad, mötesprotokoll, projektansökan och en intervju med projektkoordinatorn och projektägaren.

3.1 Projektets organisation

Styrgruppen har träffats fyra gånger varav två av mötena har varit i form av telefonkonferenser. I styrgruppen sitter projektägaren, projektkoordinatorn, representanter för chefsposterna inom Arbetsförmedlingen i Stenungsund, Borås och Trollhättan, samverkansansvariga inom Försäkringskassan, chefer från Tjörn, Borås och Trollhättans kommun, en chef från Västra Götalandsregionens personalstrategiska avdelning samt en representant från Enheten för rättighetsfrågor och Handikappforskning i Väst. Enligt projektägaren har styrgruppen träffats när det har funnits behov att samråda om något projektövergripande som vid uppstart av projektet och val av utvärderare. Styrgruppen består av personer som har ett övergripande ansvar och projektet har sett ett behov av att bilda arbetsgrupper lokalt bestående av representanter från samverkansparterna för att diskutera uppkomna problem och göra avstämningar i projektet.

Projektet har en projektkoordinator som arbetar 80 procent i projektet, en ekonom på 12 procent och i snitt 1,4 tjänster per skola i form av delprojektledare, pedagoger och coacher. I delprojektledarrollen ingår undervisning, samordning, rekrytering av deltagare och praktikanskaffning. Rekrytering av deltagare och praktikanskaffning ingår också i projektkoordinatorns arbetsuppgifter. Enligt projektansökan ska Västra Götalandsregionens arbetsmarknadsnoder hjälpa till att tillhandahålla praktikplatser och anställningar, informera och marknadsföra projektet inom regionen samt bedriva strategiskt påverkansarbete i form av attitydförändringsarbete hos arbetsgivare inom Västra Götalandsregionen.

3.2 Delprojekten

Aktiviteterna i projektet på de tre folkhögskolorna ser lite olika ut beroende på skolornas inriktning, resurser och fysiska förutsättningar. Nedan presenteras de olika inriktningarna på de tre skolorna.

Billströmska folkhögskolan

Billströmska har en stor allmän linje med möjlighet till musik, textil eller bild som tillval, en musiklinje, ett naturvetenskapligt basår, kursen De ungas rätt och många sommarkurser. Vidare håller ett växthus på att färdigställas, vilket kommer att ge möjlighet till olika verksamheter i projektet framöver, såsom växthusodling, äppelmusteri, handpapperstillverkning och caféverksamhet. Möjligheterna till socialt företagande kring växthuset under projekttiden kommer att börja undersökas tillsammans med intresserade projektdeltagare.

En stor del av deltagarna på Billströmska folkhögskolan har ingått i en av två praktiska arbetsgrupper: kreativa gruppen eller utegruppen. I båda grupperna ingår projektdeltagare, som erbjuds praktisk arbetsträning, och andra personer som ingår i kommunens dagliga sysselsättningsverksamhet. Frilandsodlingar har byggts upp av de båda grupperna. Kreativa gruppen arbetar även med hantverk i olika former. Utöver möjligheten att ingå i någon av de båda arbetsgrupperna har deltagarna möjlighet

att ta del av skolans ämnesutbud för att få grundskole- eller gymnasiebehörighet. Deltagarna kan också delta i bild, vävning, data, körkortsteori, praktisk samhällskunskap, psykologi och kommunikation samt gymträning och simning, parallellt med individuell coachning och vägledning. Deltagarna erbjuds också möjligheten att komma ut i praktik på en arbetsplats. Tillsammans med deltagarna görs ett individuellt schema där deltagarna väljer vilka delar i projektet som de vill ta del av beroende på arbetsförmåga och individuella behov, önskemål och mål.

Fristads folkhögskola

Skolan erbjuder bland annat en allmän kurs och särskilda kurser, som personlig assistentutbildning, vävkurs, växa-kurs och kvinnokurs på Norrby. Flera av skolans kurser är riktade till personer med olika funktionsnedsättningar. Skolan har även ett växthus med odlingar.

På Fristads folkhögskola har projektet två inriktningar. Den ena inriktningen genomförs i samarbete med Hälsolinjen på Fristads folkhögskola i Fristad och vänder sig till personer som är sjukskrivna eller arbetslösa och behöver hämta ny energi, få ökad livskvalitet och möjlighet att återgå till arbetslivet. På Hälsolinjen deltar man tre dagar i veckan och har möjlighet att vara ute på praktik på en arbetsplats två dagar i veckan. Den egna hälsan är i fokus och på schemat står fysisk träning, stresshantering i form av olika avslappningsövningar, qigong och mental träning samt kost, friluftsliv och estetiska aktiviteter. Hälsolinjen omfattar 15 veckor per termin och deltagarna börjar med att delta i en termin och kan därefter välja om de vill fortsätta i ytterligare en termin.

Den andra inriktningen på Fristads folkhögskola bedrivs i Sjöbo (en av Borås kommundelar) i samarbete med Sjöbo för ungdomars framtid³. Projektet riktar sig till arbetslösa eller sjukskrivna ungdomar som saknar grundskolekompetens eller vill starta upp gymnasiestudier i en liten grupp. Tillsammans med deltagarna görs individuella studieplaner/handlingsplaner utifrån deltagarnas behov, önskemål och mål och dessa följs sedan upp kontinuerligt. På schemat står bland annat studier i kärnämnen svenska, matte, engelska och samhällskunskap samt livskunskap, estetiska ämnen, fysisk hälsa och fysisk aktivitet. Deltagarna får också vägledningssamtal, studie- och yrkesorientering, och hjälp med exempelvis CV, personligt brev och intervju träning.

Sju deltagare i Sjöbo, som efter en termin i den lilla gruppen i Sjöbo har uppvisat god studieförmåga, haft tillräckligt bra närvaro och bedömts klara av studier på skolan, har fått gå över till studier på Fristads folkhögskola inom projektets ram.

Trollhättans folkhögskola

Skolan har en stor allmän linje, med ett särskilt dyslexiprogram som tillval. Därutöver finns också en linje för invandrare som studerar svenska på heltid samt en verksamhet för personer som drabbats av afasi och som behöver träna sig i att kommunicera. Sedan våren 2006 har Trollhättans folkhögskola arbetat med Navet, en verksamhet för långtidssjukskrivna. Syftet med Navet är att vara ett mellansteg mellan rehabilitering och arbete.

Delprojektet i Trollhättan lägger tonvikt på personlig utveckling och förberedelse inför arbete eller vidare studier. När deltagaren börjar i projektet ligger fokus på att lära känna deltagarna och kartlägga varje enskild deltagares personliga behov, resurser, svårigheter, önskemål och drömmar. Detta görs

³ Sjöbo för ungdomars framtid var ett samarbete mellan stadsdelen Sjöbo i Borås och Fristads folkhögskola som blev en del av projektet Arbete för det goda livet. När Borås Stad omorganiserades 1 januari 2011 knöts samarbetet istället till vuxenutbildningen i Borås och kommunens Arbetscenter.

genom arbete med individuella samtal, gruppövningar och/eller praktiskt arbete i grupp, studier i grupp och enskilt samt aktiviteter av olika slag. På schemat står bland annat livskunskap, omvärldskunskap, träning i att tala inför grupp, motion och friskvård, konsthantverk och/eller bild, datakunskap, studier i ämnen efter intresse och behov, såsom engelska, matematik, naturkunskap och svenska. Tid avsätts för kulturupplevelser av olika slag, såsom konstutställningar och teater.

Som förberedelse inför arbete eller fortsatta studier erbjuds deltagarna såväl yrkes- och studievägledning som arbetslivsorientering. Tid avsätts för individuella samtal och arbete med en personlig handlingsplan med mål att komma fram till konkreta yrkesplaner. Deltagarna får även jobba med personligt brev och CV, träna inför anställningsintervjuer, göra studiebesök på arbetsplatser och besöka skolor och projekt. Under projektiden erbjuds deltagarna att komma ut i praktik. Under praktikperioden finns kontakten med folkhögskolan, handledare och andra kursdeltagare kvar och utnyttjas efter behov.

3.3 Projektprocessen

Bakgrund

Projektagaren menade att det från början delvis var ett annat innehåll i projektiden då tanken var att skolorna skulle kunna ta emot personer med psykiska funktionsnedsättningar som skulle använda sig av folkhögskolornas möjligheter och vad de hade att erbjuda. Vidare skulle folkhögskolorna vara med regionalt och skapa arbetstillfällen för målgruppen genom att göra deltagarna anställningsbara. Från Västra Götalandsregionens sida finns arbetsmarknadsnoderna med i projektet för att kunna anställa deltagare med funktionsnedsättningar, informera och marknadsföra projektet inom regionen och arbeta med attitydpåverkan mot arbetsgivare inom regionen.

Uppstart

Billströmska folkhögskolan och Fristads folkhögskolas filial i Sjöbo tog emot deltagare från och med maj 2010. Hälsolinjen och Trollhättans folkhögskola startade i september 2010. Projektet hade vid uppstart svårt att rekrytera deltagare till projektet och då främst till Billströmska Folkhögskolan. I september hade Hälsolinjen en full grupp och övriga hade fulla grupper i oktober. Det har främst varit svårt att rekrytera deltagare från Arbetsförmedlingen trots marknadsföringsinsatser mot nyckelpersoner. Försäkringskassan hade förvarnat att de har svårt att aktivt rekrytera deltagare till projektet.

Rekrytering av deltagare

Då flertalet deltagare inte klarat av att delta på heltid har projektet gått från 12 årsplatser på heltid per folkhögskola till cirka 20 hel- och deltidsplatser per folkhögskola. Totalt har 114 deltagare deltagit i projektet från 1 maj 2010 till och med 30 september 2011. Nedanstående tabell visar att merparten av Sjöbogruppens deltagare har haft sin finansiering från kommunen och Hälsolinjen från Försäkringskassan. I Trollhättan har deltagarna främst fått sin finansiering från Arbetsförmedlingen och kommunen och på Billströmska främst från kommunen. Siffrorna i nedanstående tabell är redovisat i antal deltagare.

Skola	Totalt antal deltagare	Från FK	Från AF	Från kommunen	Från AF och kommunen	Ingen ersättning
Fristad – Sjöbo	27	3		20	5	
Fristad- Hälsolinjen	12	6	4	1		1
Trollhättan	41	6	12	17	6	
Billströmska	34	8	8	17		1

Projektkoordinatorn uppgav att folkhögskolornas geografiska läge, befolkningsunderlaget i kommunen och hur de allmänna kommunikationerna fungerar spelar roll för rekryteringsmöjligheterna till delprojekten. Projektkoordinatorn menade att Billströmska folkhögskolan som ligger i Tjörns kommun med cirka 15 000 invånare kan ses som en glesbygdskommun. Vidare menade projektkoordinatorn att de allmänna kommunikationerna till skolan fungerar bra för personer bosatta på centrala orter på Tjörn, men sämre för övriga som bor på landsbygden omkring och i närliggande kommuner. Detta försvårar rekryteringen. För Fristad och Trollhättans folkhögskolor är rekryteringen lättare då Borås Stad och Trollhättans kommun har ett större befolkningsunderlag på ca 103 000 invånare respektive ca 55 000 invånare med goda allmänna kommunikationsmedel till skolorna.

Av de deltagare som rekryterats till projektet är andelen utlandsfödda 26 procent i Sjöbo, åtta procent på Hälsolinjen, 32 procent i Trollhättan och 12 procent på Billströmska. Andelen deltagare med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är 67 procent i Sjöbo, 100 procent på Hälsolinjen, 39 procent i Trollhättan och 62 procent på Billströmska. Gällande deltagarnas utbildningsbakgrund framgår det i tabellen nedan att majoriteten av deltagarna har grundskolekompetens men saknar gymnasiekompetens. Ett undantag är Sjöbo där en stor andel deltagare saknar grundskolekompetens. Tabellen visar antal deltagare.

Skola	Ej fullständig grundskola	Grundskola	Gymnasium	Eftergymnasial	Högskola
Fristad – Sjöbo	12	15			
Fristad- Hälsolinjen		2	5	1	4
Trollhättan	4	19 ⁴	13		1
Billströmska		18	15		1

Praktikanskaffning

Projektet har haft svårt att hitta lämpliga praktikplatser som kan leda till anställning för deltagarna. Regionens arbetsmarknadsnoder skulle ge stöd i kontakten med arbetsgivare inom Västra Götalandsregionen men noderna har inte kunnat matcha projektets deltagare med de praktikplatser och arbetstillfällen de har haft tillgång till. Deltagarna i projektet har bland annat varit intresserade av arbete inom reception, vaktmästeri, allt-i-allo, lokalvård och museum. En deltagare från projektet har fått en praktik genom noderna som sedan lett till en anställning med lönebidrag. Utav de 26 deltagare som avslutat projektet på Billströmska folkhögskolan har 14 haft arbetsplatspraktik och de övriga 12 har haft praktiska arbetsuppgifter på skolan. En deltagare på Billströmska har sommarjobbat som vikarie i skolans reception. På Trollhättans folkhögskola har fem deltagare haft praktik. På Fristads folkhögskola har fem deltagare haft praktik.

⁴ Varav två genomför gymnasiestudier

Samverkan mellan skolorna

Vid terminstarten hösten 2010 träffades samtliga delprojektledare samt Fristad folkhögskolas handledare och lärare för en gemensam avstämning.

I början av 2011 hade rektorerna från de deltagande folkhögskolorna i projektet ett uppföljningsmöte där de informerade varandra om hur skolorna jobbar med projektet och hur det fungerade på respektive skola.

Som ett led i metodutvecklingen har Billströmska folkhögskolan besökt Trollhättan tillsammans med en pedagog inför omorganiseringen hösten 2011. Deltagarna på Trollhättans folkhögskola var på besök till Billströmska under våren 2011.

Delprojekt Billströmska folkhögskolan

Tjörns kommun och Billströmska folkhögskolan har ett samarbete sedan fyra år tillbaka. Samarbetet består av att tre personal är anställda av Tjörns kommun och bedriver habiliteringsverksamhet riktad till personer med psykiska funktionsnedsättningar och missbruk på folkhögskolan.

Habiliteringsverksamheten är uppdelad i två grupper, den kreativa gruppen och utegruppen.

Projektkoordinatören uppgav att det finns en överenskommelse mellan skolan och kommunen att projektet ska bygga vidare på den existerande samverkan. Detta har i praktiken inneburit, menar projektkoordinatören, att flertalet deltagare inte passar in i projektets målgrupp då de står för långt ifrån arbetsmarknaden, där några har permanent sjukersättning, missbruksproblematik samt att flertalet inte klarar av att delta på heltid.

Samarbetet fanns innan projektet började och tanken var att den här typen av daglig sysselsättning skulle bli en grupp som man skulle kunna rekrytera från till skolan eftersom det är många som inte har gymnasiebehörighet och även några som inte har grundskolebehörighet. Meningen med samarbetet var att tröskeln skulle minska för personerna. Skolan skulle säga välkommen att gå med i skolans grupper. Det har man gjort och i och med projektet så blev det ännu mer uttalat. Då har vi från projektet sida velat att så många som möjligt ska skrivas in i projektet. Men då är det flera som har permanent sjukpension och som egentligen inte tillhör projektets målgrupp. Projektkoordinator

Projektagaren uppgav att det huvudsakliga problemet med delprojektet Billströmska är rekryteringen. Problemen består huvudsakligen av att projektet är beroende av att samverkansaktörerna rekryterar deltagare till projektet och att många av deltagarna som rekryteras till projektet inte klarar av att delta på heltid. Projektagaren menade att många deltagare i projektet står mycket långt från arbetsmarknaden och projektet saknar resurser att tillgodose dessa deltagares behov. Han misstänker att samverkansaktörerna på Tjörn hade trott på ett annat upplägg av projektet.

Under det första året fanns heller ingen delprojektledare som hade det samordnande ansvaret på Billströmska. Inför hösten 2011 har projektkoordinatören organiserat om projektet så att en pedagog bedriver individuellt anpassade studier tre dagar i veckan, projektkoordinatören har coachningssamtal en dag i veckan och en coach arbetar åtta timmar i veckan med arbetsmarknadsorienterade aktiviteter och kontakt med arbetsgivare. Projektkoordinatören har också tagit på sig rollen som delprojektledare. Deltagarna har även möjlighet att välja om de vill delta i ute- eller kreativa gruppen ett antal timmar i veckan. Enligt projektkoordinatören har feedback från de nya deltagarna varit positiv efter omorganiseringen:

Det är flera deltagare som saknar grundskole- eller gymnasiekompetens och som vill läsa några ämnen. De har blivit en liten grupp och jobbar en stor del av dagen med sitt och vill försöka att få behörighet. Eftersom det är så få så kan pedagogen vara med och ge jättebra individuell hjälp. Det här är en ny grupp och feedbacken därifrån är otroligt positiv alltså. Projektkoordinator

När det gäller praktikansaffning har Arbetsmarknadsnod Göteborg ännu inte kunnat matcha några av deltagarna på Billströmska med praktik eller anställningar. Istället har projektkoordinatören sökt praktikplatser lokalt, fått hjälp av kommunens praktikansaffare och från en praktikant från Arbetsförmedlingen. I dagsläget har de anlitat extern hjälp.

Delprojekt Fristad Folkhögskola

Den delprojektledare som var med från uppstart av projektet avslutade sin anställning i mars 2011. Försök att hitta en ny delprojektledare har gjorts men platsen har ännu inte tillsatts. Istället har Sjöbogrupperna och Hälsolinjen en ansvarig lärare var.

Deltagarna på Sjöbo är mellan 19 och 24 år och många saknar fullständiga slutbetyg från årskurs 9. Tanken är att Sjöbodeltagarna ska få hjälp att få grundskolebehörighet och sedan komma vidare i fortsatta studier för att få gymnasiebehörighet eller jobb. Delprojektet har också ett nära samarbete med arbetscentret i Borås där flera deltagare har coacher. När det gäller praktikansaffningen har delprojektledaren hjälpt till att hitta praktikplats utifrån önskemål från deltagarna. Hittills har en av deltagarna fått praktik och anställning via Arbetsmarknadsnod Sjuhärad.

På Hälsolinjen är det uttalade målet att deltagarna ska må bättre och komma ett steg närmare arbetsmarknaden. Praktik har inte varit aktuellt för en del av deltagarna.

Delprojekt Trollhättans folkhögskola

I början hade Trollhättan problem med rekryteringen av deltagare vilket har löst sig under året och projektet har arbetat fram ett bra samarbete med samverkansaktörernas handläggare. Delprojektet har inlett ett samarbete med Rättspsykiatriska vårdanläggningen och Kriminalvården i Vänersborg som rekryterar deltagare till projektet. Trollhättan har en stor andel deltagare som är utlandsfödda där några saknar grundskolekompetens. Trollhättegruppen varierar mycket i storlek och sammansättning.

Inom delprojektet är det främst coachen som söker praktikplatser tillsammans med deltagarna. Arbetsmarknadsnod Fyrbodalen har haft ett för litet utbud för att kunna matcha platser mot projektets deltagare.

3.4 Projektstatistik

Totalt har det varit 114 deltagare inskrivna på de tre folkhögskolorna under perioden maj 2010 till och med september 2011. Av dessa deltagare har 73 slutat och vid en uppföljning 90 dagar efter deltagarnas avslut i projektet var det 29 deltagare (40 %) som gått vidare till arbete eller studier. Nedanstående tabell visar vad de deltagare som avslutat projektet gått vidare till på respektive skola och linje. Tabellen visar antal och andel deltagare.

Skola	Antal avslutade deltagare	Arbete	Studier
Fristad - Sjöbo	21	2 (10%)	12 (62%)
Fristad- Hälsolinjen	7		2 (29%)
Trollhättan	19	3 (16%)	4 (21%)
Billströmska	26	4 (15%)	2 (8%)

3.5 Jämställdhet och tillgänglighet

Enligt projektkoordinatören ses jämställdhet och tillgänglighet utifrån deltagarens individuella behov. Folkhögskolorna har under många år arbetat med att göra skolorna tillgänglighetsanpassade och har idag, enligt projektkoordinatören en god tillgänglighetsanpassning. Projektet har också använt sig av ESF:s processtöd i tillgänglighet för diskussion och reflektion med både deltagare och personal. Lärarna på Fristads folkhögskola och Billströmska folkhögskolan fortbildas parallellt inom psykisk ohälsa i projektet Psykisk ohälsa på folkhögskola.

I och med samverkan med noderna har projektet erhållit ett material med information och reflektion kring tillgänglighetsfrågor. Materialet ska användas på APT vid samtliga delprojekt vid fyra tillfällen. Materialet består av fyra delar: en introduktionsfilm i ämnet och en powerpointpresentation med definitioner, information om Arbetsmarknadsnoderna, information och diskussion om nyttan och fördelarna med mångfald på arbetsplatsen och slutligen en diskussion om vad som kan göras på den egna arbetsplatsen.

Projektet inkluderar jämställdhet i arbetet med deltagarna genom diskussion och reflektion, till exempel analys av reklam utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Utegruppen på Billströmska består nästan uteslutande av män och den kreativa gruppen består i huvudsak av kvinnor. Projektet jobbar aktivt med att bryta det mönstret för deltagarna vid den individuella planeringen. I Trollhättan var 26 av 41 deltagare kvinnor (66 %), på Billströmska var 12 av 34 deltagare kvinnor (35 %), på Fristad i Sjöbogrupperna var 18 av 27 deltagare kvinnor (67 %) och på Hälsolinjen 9 kvinnor av 12 deltagare (75 %). Totalt har det varit 57 procent kvinnor som deltagit i projektet.

3.6 Spridningsaktiviteter

Spridningsarbetet i projektet har, enligt projektkoordinatören, skett via styrgruppen, noderna, de lokala arbetsgrupperna, informationsmöten med handläggare på Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommunerna genom socialtjänsten och funktionshinder, öppenvården, rättspsykiatri samt Handikappforskning Väst.

Ytterligare spridningsaktiviteter i projektet är deltagande i konferenser och utbildningar arrangerade av bland annat Arbetsmarknadsnod Fyrbodal och Högskolecentrum i Vänersborg. Två delprojektledare har blivit intervjuade för en uppsats om personer med psykisk funktionsnedsättning och mänskliga rättigheter.

Ytterligare spridningsaktiviteter är inplanerade och även det transnationella utbytet med projekt i Viborg och Århus, Danmark kommer igång under hösten. I och med det transnationella utbytet kommer arbetet med att utveckla metoder och stödsystem för handledare på arbetsplatser att påbörjas.

3.7 Framgångsfaktorer och Hinder/utmaningar

Projektägaren och projektkoordinatören såg en del framgångsfaktorer och hinder/utmaningar med projektet. Framgångsfaktorer ses här som något som gynnat projektets genomförande medan en utmaning är något som hindrat eller försvårat processen. De framgångsfaktorer och hinder/utmaningar som projektägaren och projektkoordinatören såg med projektet var:

Framgångsfaktorer

- Miljön som folkhögskolan erbjuder deltagarna.
- Individuella planeringar
- Alla deltagare erbjuds att delta i samma aktiviteter som skolans elever som till exempel teaterföreläsningar.
- Deltagarna får ta del av folkhögskolornas breda utbud utifrån sina behov och önskemål med målet att kunna gå vidare till arbete eller studier för att stärka möjligheterna att sedan få ett arbete.
- Personalens utbildning och engagemang.
- Hälsolinjen är en kurs på halvtid med inriktning på att stärka den fysiska och mentala hälsan. (Hälsolinjen)
- Coachen arbetar heltid med gruppen och kan fokusera på deltagarna och projektets måluppfyllelse. (Trollhättan)
- Då deltagarna har individuella planeringar har coachen hållit samman gruppen. (Trollhättan)
- De praktiska aktiviteterna har varit bra för deltagare som haft behov av sysselsättning eller arbetsträning. (Billströmska)

Hinder/utmaningar

- Samverkansaktörerna ser på målgruppen från olika perspektiv.
- Deltagarna får inte studera med socialbidrag för handläggarna.
- Svårt för deltagarna att få praktik eller arbete.
- Har haft deltagare som projektet inte har haft resurser att hantera (Billströmska och Sjöbo)
- Deltagare som är analfabeter. (Trollhättan)
- Saknat en delprojektledare eller coach som håller samman grupperna. (Billströmska)

Projektkoordinatören nämnde också att deltagarna vågar mer när de deltagit i projektet en tid och får därmed ökat självförtroende.

4 Resultat

Nedan redovisas resultatet av intervjuerna med personal, deltagare och rektorer i de tre delprojekten.

4.1 Delprojekt Billströmska Folkhögskolan

Personal

Sju personal intervjuades varav tre kom från kommunens habiliteringsverksamhet, avdelning Funktionshinder, riktad till personer med psykiska funktionsnedsättningar och missbruk. De övriga fyra intervjuade är anställda av Billströmska folkhögskolan varav en är kurator och tre är pedagoger.

PROJEKTPROCESS

Samtliga intervjuade uppgav att projekttiden där deltagaren kan kombinera studier med praktiskt arbete är en mycket bra idé men menade att det delvis rekryterats deltagare som inte klarat av att tillgodogöra sig projektets aktiviteter fullt ut. De intervjuade menade att svårigheterna med att rekrytera deltagare till projektet hade förvånat dem eftersom projektet var efterfrågat och man trodde därför att det fanns deltagare som var redo att komma in i projektet.

Den intervjuade personalen menade att lösningen på denna rekryteringsbrist blev att man valde att skriva in deltagare i projektet från den befintliga kommunala verksamheten som var lokaliserad på skolan. Detta upplevde personalen som ett stort varaktigt problem för projektet eftersom deltagarna från den kommunala verksamheten ofta lider av missbruksproblem och tung psykisk ohälsa.

De skrev in befintliga deltagare för att rädda projektet. Rekryteringsbasen fanns inte, vilket gjorde att många av våra ursprungliga deltagare som fanns i verksamheten blev inskrivna i projektet som annars kanske inte hade blivit inskrivna.

De intervjuade uppgav att deltagare från den kommunala habiliterings- verksamheten inte längre skrivs in i projektet. Fyra av de deltagare som efter ett år avslutat sitt deltagande i projektet har återgått till kommunens habiliteringsverksamhet. De intervjuade hade förväntat sig att få en målgrupp som har möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden vilket inte var möjligt med flera av de deltagare projektet hade vid intervjutillfället. Majoriteten av deltagarna i projektet har kommit från kommunen och de intervjuade efterlyser fler deltagare från Arbetsförmedlingen.

Som vi uppfattar det så skulle det vara en förvärvad psykisk ohälsa på grund av långtidsarbetslöshet eller tvärtom; att du är långtidsarbetslös på grund av att du har en psykisk ohälsa. Och det är gott nog i ett sådant här projekt. Det är inte det vi jobbar med i kommunen, det är en väldig skillnad. Vi jobbar inte med rehabilitering – att de ska ut. Utan vi jobbar med habilitering, och det är en väldig skillnad.

De intervjuade var kritiska till Arbetsförmedlingen, kommunen och Försäkringskassan och menade att de inte hållit sitt avtal med projektet att skicka deltagare. Vidare menade personalen att om inte samverkansparterna gör det som står i projektansökan så går det inte heller att genomföra projektet som det var tänkt. Den kommunalt anställda personalen vill att de ska lyftas ut ur projektet så att de kan fortsätta att arbeta långsiktigt med habiliteringsverksamheten.

GENOMFÖRANDE

De intervjuade menade att felrekryteringen av deltagare till projektet har lett till att många projektdeltagare inte klarar projektets olika delar såsom studier, arbetsförberedande eller andra motivationshöjande aktiviteter. Kreativa gruppen hade vid intervjutillfället en deltagare kvar då övriga slutat. Anledningen till avslut för några deltagare var enligt några av de intervjuade att deltagarna upplevde att det blev för rörigt och att de kände att kraven blev för stora. Vidare menade de att det därför hade förekommit sjukskrivningar och återgång till medicinering.

Det finns inget intresse från de deltagarna av att vilja gå vidare, de är inte inne i den fasen och de är inte rekryterade utifrån projektiden utan de är inne för något helt annat.

De har några deltagare som de ser som ”klassiska” deltagare utifrån hur projektansökan beskriver projektets målgrupp men att det inte riktigt fungerar när dessa deltagare ska samsas med övriga.

När det gäller **aktiviteterna** i projektet så uppgav de intervjuade att projektet inte vilar på de tre ben (hänvisar till aktiviteterna i projektet som de praktiska arbetsuppgifterna, prova-på-studierna och arbetsmarknadsaktiviteterna) som var tänkt från början utan två och ett halvt ben där en pedagog har samhällskunskap och psykologi en halvdag i veckan med deltagarna. Anledningen till detta är att deltagarna inte är motiverade att studera. Vidare menar de intervjuade att deltagarna ändå verkar trivas då deltagandet skapar ett socialt sammanhang.

När det gäller anskaffning av **praktikplatser** har coachen i projektet haft svårt att hitta praktikplatser till den befintliga målgruppen och få har kapaciteten att ha en praktikplats. De intervjuade menade att kompetensen för detta arbete inte har funnits inom projektet, då det var meningen att personalen från kommunen skulle sköta detta. Kommunens personal är medfinansieringstjänster i projektet.

FÖRSLAG PÅ FÖRBÄTTRINGAR

Den intervjuade personalen kom med tre förslag på förbättring för projektet. Det första var att delprojektet fick en delprojektledare som ansvarade för och höll samman gruppen, det andra var att starta upp grupper istället för att ha kontinuerligt intag av deltagare och det tredje att följa upp hur Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen rekryterar till projektet.

Deltagare

Sex deltagare som deltagit i projektet sedan hösten 2010 deltog i en fokusgrupp och två nytillkomna deltagare telefonintervjuades. En av deltagarna i fokusgruppen hade avslutat projektet på grund av att han fått jobb men var efter sex månader återigen arbetslös.

OM PROJEKTET

De intervjuade deltagarna i fokusgruppen hade fått information om att projektet handlade om att få hjälp med att få jobb men även att utföra lite sysselsättningar på skolan. De tyckte att skolan har bra och många lokaler och uppgav att de fått delta i en mängd aktiviteter som skolan anordnat. Deltagarna läste samhällskunskap och psykologi en förmiddag i veckan och några av de intervjuade läste också engelska, matte, körkortsteori och svenska. Av de två nytillkomna deltagarna som intervjuades började den ena för att slutföra sina gymnasiestudier för att sedan komma ut i jobb. Den andra ville byta arbetsträningsplats för att sedan kunna gå över till arbetsmarknadsaktiviteterna i projektet och därigenom komma ut på praktik eller jobb. En av de intervjuade deltagarna hade tidigare provat att läsa upp sina gymnasiebetyg men inte lyckats på grund av sin funktionsnedsättning och behövde mer

stöd och ett lugnare tempo vilket hon upplevde att projektet gav henne. De intervjuade deltagare som var i projektet för att arbetsträna eller läsa upp/prova på studier var mycket nöjda med projektet.

Det har varit bra aktiviteter. Vi har fått göra mycket och fått vara med på mycket, både gym och utflykter och mässor och gud vet allt.

De intervjuade deltagarna i fokusgruppen efterlyste mer fokus på arbetsmarknaden och arbetsmarknadsaktiviteter. De trodde att problemet med detta låg i att projektet var ett samverkansprojekt med kommunen och att det hade blivit för mycket av ett kommunperspektiv i projektet som de som deltagare hade fått "hänga på". Vidare menade de att de anställda i projektet inte hade kunskap om arbetsmarknaden och att driva arbetsmarknadsprojekt utan var inriktad på psykiatri inom kommunen. De menade också att deltagarna från kommunen hade andra problem än de intervjuade deltagarna.

Jag vill inte vara kritisk men jag tror att det här projektet ihop med kommunen kan vara lite fel. Vi sitter ihop med folk från kommunen som har andra problem, det handlar om psykiska saker, sociala saker, och då kan det vara väldigt svårt att förena, för den personalen vet inte ett skit om arbetsförmedlingens grejer, regler och lagar. Jag känner i det läget att de inte är utbildade att ta emot, att ha dessa två verksamheter ihop, känner jag.

De intervjuade deltagarna saknade en projektgrupp och upplevde att de sällan träffades tillsammans utom vid olika aktiviteter som i datasalen eller vid utflykter. Deras förslag var att skilja projektverksamheten från den kommunala verksamheten och få en coach som ansvarade för deras projektgrupp. Då, menade de, skulle projektet fungera mycket bra eftersom det finns mycket resurser på skolan. De telefonintervjuade deltagarna upplevde att det var få deltagare i projektet men uppskattade de små grupperna eftersom de då upplevde att de hade mer fokus på sig själva och sin egen utveckling.

Här finns så mycket grejer. Bara man har rätt personer och rätt resurser så är det kalas. Det kan jag säga. Det är otroliga möjligheter. Det finns salar, det finns tillgång till allting, filmer och böcker och gud vet allt. Det finns ju allt på den här skolan. Bara det finns rätt personer på rätt plats och se till att folk får en meningsfull dag så hade det här varit kalas.

Ytterligare en aspekt som framkom vid intervjuerna var att ute- respektive kreativa gruppen hade blivit könsuppdelade i en mans- respektive kvinnogrupp.

PRAKTIK, ARBETE OCH COACH

Bland de intervjuade var en av deltagarna ute på praktik vid intervjutillfället och trivdes mycket bra med sin praktikplats. Han uppgav att han hade fått något meningsfullt att göra då han upplevde att det inte fanns tillräckligt med arbetsuppgifter i utegruppen för att fylla en hel arbetsdag. En av de intervjuade hade fått ett arbete i sex månader men var återigen arbetslös och en kvinna hade arbetat som semestervikarie i receptionen på folkhögskolan under en månad. En av deltagarna hade fått ett uppdrag av Göteborgs universitet genom projektkoordinatören. Synen på praktik skilde sig hos deltagarna från att någon tyckte att det var ett sätt att få känna om arbetet passade till att det var ett systematiskt utnyttjande. De två telefonintervjuade deltagarna ville båda komma ut i praktik när de kände sig redo för det.

Tanken är att jag ska få ett jobb och försäkringskassan tycker att jag kan jobba upp till 80 procent men att jag ska börja med ett halvtidsjobb. Jag kan tänka mig att ha en praktik efter studierna men jag vill göra färdigt mina studier först i lugn och ro och bli klar med dem för att sedan gå vidare med jobb. Det är ingen idé att jag går ut i praktik och jobb för tidigt för då kan det bli avhopp och då står man utanför igen.

De intervjuade uppgav att de inte hade någon handlingsplan vilket de efterlyste för att få lite mer struktur och på så sätt utvecklas. Även hjälp med att leta efter en praktikplats efterfrågades av några av de intervjuade. En deltagare lade ned mycket tid på att söka arbete på egen hand. Några hade träffat den nyanställda coachen i projektet och en deltagare uppgav att han hade några arbetsplatser att titta närmare på.

De intervjuade deltagarna vet inte om projektet ökat deras möjlighet till arbete där en menade att de gått i projektet ganska länge nu och inget hade hänt. En deltagare hade rätt till lönebidrag men hade ändå svårigheter med att hitta ett arbete.

POSITIVA ASPEKTER

Några av de intervjuade uppgav att projektet hade gett dem rutiner i vardagen. De telefonintervjuade deltagarna hade gått i projektet en till två månader och hade redan sett positiva effekter på hälsan såsom att de blivit piggare, brutit isoleringen, fått en mer meningsfull vardag och hoppet om att få ett deltidsarbete hade tänts.

Jag tycker att livet har blivit bättre efter att jag började i projektet och andra säger till mig att jag ser piggare ut. Min sjukdom är mer stabil nu. Jag kommer ut varje dag. Jag blev deprimerad av att gå hemma, det var heltrist för varje dag såg likadan ut.

4.2 Delprojekt Fristads Folkhögskola

Personal

Två personal intervjuades på Fristad folkhögskola från Hälsolinjen och Sjöbogruppern. Båda arbetar som pedagoger. Rektorn på skolan intervjuades separat.

PROJEKTPROCESS

Den intervjuade pedagogen i Sjöbogruppern började i januari 2011 då den dåvarande delprojektledaren slutade och kände därför inte till hur uppstarten av projektet hade fungerat. Den intervjuade pedagogen hade fått frågan om att bli delprojektledare men tackat nej till tjänsten och visste inte vid intervju-tillfället om det fanns någon delprojektledare.

Den intervjuade från Sjöbogruppern menade att förväntningarna om att deltagarna ska klara av utbildningen och därmed komma vidare med studier eller arbete delvis har infriats då det har gått bra för många deltagare ur den första gruppen som gick ut våren 2011. Den nuvarande gruppen skiljer sig däremot från den förra, menade den intervjuade, då flera av deltagarna har större funktionsnedsättningar, mer problem med missbruk, samt svårare sociala problem. Den intervjuade menade att syftet med projektet för deltagarna i Sjöbogruppern var att:

Deltagarna ska få en bra start för att kunna gå vidare med att komma igång och plugga igen eller att börja jobba. Att kunna leva sitt liv relativt normalt; att komma upp på morgonen, att lära sig motionera, leva bättre och må bättre. Att de kan komma upp på fötterna igen efter en trasig skolgång, skoltrötthet, mobbning och allt möjligt som man kan ha med sig. Det är viktigt att kunna komma vidare och lämna allt sådant bakom sig. Personal Sjöbgruppen

Den intervjuade personalen på Hälsolinjen har varit med sedan uppstart av projektet. Förväntningarna om att kunna göra en insats för deltagarna har uppnåtts då det har gått bra för förra årets deltagare. Den intervjuade menade att det i början fanns farhågor från personalens sida att det skulle bli ”psykologilektioner” vilket inte var syftet med kursen men tycker att de har balanserat upp det bra. Syftet med kursen har varit att stärka deltagarna genom ett antal aktiviteter.

Man får med sig en massa olika redskap men sen är det upp till var och en att följa upp det. Femton veckor är inte lång tid. Men vi kan visa på möjligheter. Personal Hälsolinjen

REKRYTERINGEN

Den intervjuade från Sjöbgruppen uppgav att många av de nya deltagarna som börjat hösten 2011 har dålig motivation och därmed hög frånvaro. Personalen har ansvar att söka upp deltagarna när de uteblir vilket den intervjuade menade var tidsödande. När de mindre motiverade deltagarna är närvarande så påverkar deras bristande motivation både personalen och andra deltagare.

Just nu känns det som att den här gruppen är helt annorlunda och att det aldrig kommer att gå vägen. Det är drop-in på lektionerna. Många deltagare kommer och går som de vill och vissa kan vara svåra att ha att göra med när de väl är här. Personal Sjöbgruppen

Den intervjuade visste inte i vilken utsträckning deltagarna fick välja om de vill delta i projektet men menade att några deltagare borde avslutas på grund av bristande motivation.

Den intervjuade på Hälsolinjen upplevde att rekryteringen har fungerat bra. Det framkom att det i några fall har förekommit att arbetssökande eller sjukskrivna inte fått delta i projektet av sin handläggare eftersom de ska söka arbete. Problem har också visat sig då potentiella deltagare inte orkat ta sig till skolan. Detta upplevs dock av personalen ha varit ett större problem under förra året då nuvarande grupp upplevs ha högre närvaro. Att välja att inte komma till skolan kan också i vissa fall, enligt en personal på Hälsolinjen, vara något positivt i bemärkelsen att kunna sätta gränser, vilket är ett av målgruppens problem.

Problemen med deltagarna beror mycket på ångest och oro och att man inte vill gå ur sängen. Att lära sig säga nej och stanna hemma kan i det sammanhanget vara positivt. De flesta kommer ändå men de kanske egentligen inte orkar... Förra året hade vi några som inte orkade komma helt enkelt. Denna termin verkar det vara en stadigare grupp som verkligen kommer och är mer vetgiriga. Personal Hälsolinjen

PRAKTIK

I Sjöbgruppen är det studier för att få grundskole- och gymnasiekompetens som är det centrala men en deltagare har praktik två dagar i veckan där arbetsplatsen är förstående inför deltagarens funktionsnedsättning. Den intervjuade menade att deltagarna inte är intresserade av praktik för de är inte redo för det ännu.

De måste gå upp tidigt och de kan inte röka när de vill. Det är jobbigt att passa tider. De har inte kommit så långt att de kan ta sig i kragen och få ett jobb. Personal Sjöbogruppern

Deltagarna på Hälsolinjen är sjukskrivna och därför inte redo för praktik eller arbete. Då många lider av utmattningsdepression är det viktigt att det inte blir för många aktiviteter. Några deltagare slutar efter de första 15 veckorna och då hinner de inte komma ut på praktik. De har en deltagare som fått tillbaka motivationen att studera och planerar att söka vidare till en utbildning.

Enligt rektorn var fler ute i praktik i början av projektet men detta har minskat till viss del på grund av att projektet idag har många deltagare med så svåra funktionsnedsättningar att de inte klarar av det.

FRAMGÅNGSFAKTORER

De intervjuade menade att projektets framgång handlar om deltagarnas motivation i kombination med personalens förmåga att lära deltagarna om sig själva.

Det går bättre för de som själva kommit till insikt att de gör det här för sin egen skull. I grunden tror jag att resultatet är beroende av deltagarnas mentala status och hur väl mottagliga de är för vad projektet har att erbjuda. Det kan vara vissa utlösande faktorer som skapar insikt, eller tvingar fram det, som till exempel att man får barn eller att man håller på att bli vräkt. Det kan också bero på kemin mellan lärare och elev eller mellan gruppmedlemmarna. De deltagare som lyckats ta sig igenom projektet är praktexempel på visad mognad och ansvarsfullhet. Personal Sjöbogruppern

Enligt rektorn på skolan så är det också viktigt att det finns en möjlighet till fortsättning på studierna efter projektets slut. Denna möjlighet har också många från Sjöbogruppern tagit och gått vidare till studier. Gällande Hälsolinjen så menar rektorn att det var ett positivt beslut att först erbjuda deltagarna femton veckor, dvs. ett halvår, med möjlighet att delta ett halvår till.

FÖRSLAG PÅ FÖRBÄTTRINGAR

Även om personalen på både Sjöbogruppern och Hälsolinjen menar att de är trygga i sin yrkesutövning och är vana vid att bli ställda inför olika situationer så menar en intervjuad personal att de skulle behöva handledning kring olika diagnoser.

Vi går ju in i det här så mycket att vi blir väldigt trötta så att vi inte orkar själva. Man kan gå in i väggen. Vi behöver hjälp med att veta hur man ska göra för att lösa situationen med en speciell deltagare. Som det är nu måste vi lita på oss själva och vårt sunda förnuft och det kan ibland kännas som att man är ute på hal is. Personal Sjöbogruppern

Deltagare

Sammanlagt intervjuades sju deltagare som alla avslutat projektet varav tre från Hälsolinjen och fyra från Sjöbogruppern.

OM PROJEKTET

De intervjuade deltagarna från både Sjöbogruppern och Hälsolinjen berättade att projektet till stor del handlade om att bryta en isolering och passivitet. För deltagarna på Sjöbogruppern var projektet viktigt för att få tillbaka motivationen att börja studera för att komma vidare till ett arbete. En deltagare menade att om de hade lyckats en gång var det lättare att lyckas igen och uppgav att projektet gett henne ökad energi och mer kreativitet.

Jag måste hålla igång! Jag kan inte bara sitta en hel dag utan att göra någonting. Innan [projektet] så var det skitskönt att bara sitta och inte göra någonting men nu måste jag upp och göra saker. Nu kan jag inte ens titta på en hel film utan att jag ibland måste upp och göra någonting. På kvällarna är jag jättepigg! Jag trodde inte man kunde vara så pigg! Till och med när jag är ledig så sover jag inte längre bort hela dagen, jag vaknar mellan halv nio och nio. Sjöbogruppern

Innan jag började i projektet kände jag ofta att jag aldrig kommer att lyckas med något. Tidigare har jag blivit skickad till flera olika jobb eller ställen som jag skulle vilja jobba på som exempelvis lager. Men jag fick aldrig komma tillbaka och då kände jag att "jag kan inte". Jag kom liksom aldrig framåt utan jag fastnade hela tiden. Sedan började jag här på Sjöbo. Det var lite stressande i början att veta att man var med i ett projekt för man vill ju liksom lyckas. Efter att rektorn hade kommit till mig och sagt att jag får börja på Fristad så tänkte jag för mig själv att "Åh jag har lyckats med någonting" och jag kände mig jätteglad. Efter att ha börjat på projektet så kände jag att jag kan. Jag kan ju! Och detta är en stor grej för mig. Jag har i alla fall lyckats med någonting. Sjöbogruppern

De intervjuade deltagarna på Hälsolinjen menade att de främst vill må bättre både fysiskt och psykiskt och därmed få en förhöjd livskvalitet. En person berättade också att hon ville komma in på arbetsmarknaden.

Syftet med projektet för mig är att komma igång. Många av oss har ju varit sjukskrivna länge och till slut vågar man ju inte ta sig ut och man blir väldigt ensam och för sig själv. Så det är ju framförallt det att man vågar ta sig ut, att man fixar det liksom. Att man klarar det och att man känner att det kanske finns en väg tillbaka att komma ut i yrkeslivet. Jag börjar faktiskt jobba i januari nu. Hälsolinjen

Skolans miljö har varit ett positivt inslag för de intervjuade deltagarna under projektiden. De menade att de genom projektet fått ett socialt sammanhang där de har fått möta andra som befinner sig i samma situation. Vidare berättar de att deras tid på skolan har hjälpt till att skapa en ny positiv identitet. En deltagare från Sjöbogruppern säger att det känns som hon är på rätt plats och att det känns som om att hon "ska" vara en student medan en deltagare från Hälsolinjen säger att:

Nu behöver man inte dra hela historien om sjukskrivning och sådant för folk när man ska berätta vem man är och vad man gör, utan nej, jag läser! Hälsolinjen

AKTIVITETER OCH PRAKTIK

De intervjuade deltagarna från Sjöbogruppern menade att projektet till stor del handlat om att läsa upp olika skolämnen och menade att detta varit nödvändigt för framtiden. De tyckte också att intervjueteknik och övningar i att skriva CV varit nyttiga. Gällande övriga aktiviteter så upplevde de att de inte riktigt själva kunnat välja fritt vad de vill göra. De intervjuade menade också att det varit positivt att det fanns en individuell anpassning inom projektet vilket innebär att man tillåts arbeta i sin egen takt.

På Hälsolinjen talade de intervjuade positivt om aktiviteter som psykologi och mer kreativa sysselsättningar som dans, stavgång, yoga och målning. Även om vissa kanske var lite skeptiska till vissa avslappningsövningar i början.

Gällande praktik så menade de intervjuade deltagarna från Sjöbogruppern att de inte hade varit ute på praktik, och att det inte kommit på tal utan att det mest är studier som projektet varit inriktat på. Däremot så tyckte de intervjuade att det hade kunnat vara bra med praktik.

Jag tycker att vi borde ha varit ute på praktik, men de är mest inriktade på att vi ska börja plugga, att det är det vi ska vilja. Det har inte varit någon praktik, men praktik ingår på ett vanligt gymnasium så jag tycker att vi också borde få det. Sjöbogruppern

UTMANINGAR I PROJEKTET

Något som deltagarna från Sjöbogruppern menade var lite olyckligt var att under tiden som delprojektledaren höll på att avsluta sin anställning inom projektet upplevde deltagarna att hennes engagemang för projektet började minska. Deltagarna berättade också att de inte visste hur det låg till med delprojektledarens anställning och menade att hon en dag bara var borta. Denna situation gav upphov till osäkra känslor hos deltagarna.

Det kändes ju lite som "tycker de inte om oss?" Alltså, det är ju lite så. Är det så jobbigt att vara med oss? Sjöbogruppern

De intervjuade på Hälsolinjen påpekade att det hänt ett flertal gånger under projekttiden att någon i personalen varit sjuk och att man missat att meddela detta till deltagarna. Vidare menade en person, som får medhåll från de övriga intervjuade från Hälsolinjen, att personalen borde ha haft mer kunskap och kännedom om deltagarnas bakgrund och sjukdomsbild. De berättade att det uppstod situationer där deltagarna fick ta hand om varandra.

Alla hade vi ju olika bakgrund och man kanske skulle ha tagit reda på lite mer om hur folk mådde. En del mådde faktiskt väldigt dåligt och hur ska andra människor hantera det? Framförallt tycker jag att vi själva, vi deltagare, ibland fick ta tag i mycket grejor fastän det inte var vår uppgift. Så det kan jag känna ibland att personalen inte riktigt visste. Vi var ju faktiskt sjuka allihop och det kan ju vara svårt då att ta hand om varandra. Hälsolinjen

Ett förslag från de intervjuade på Hälsolinjen var att personalen skulle behöva en stödperson.

4.3 Delprojekt Trollhättans folkhögskola

Personal

En fokusgruppsintervju med fyra personal ägde rum på Trollhättans folkhögskola varav en arbetar heltid i projektet. Rektorn intervjuades enskilt.

PROJEKTPROCESS

Både personal och ledning var positivt inställda till projektet och menade att projektet ligger i linje med skolans inriktning. De intervjuade menade att projektet ska rusta deltagarna för en möjlig fortsatt väg efter projektet mot arbete eller studier. Deras roll är att stötta deltagarna till personlig utveckling och att våga ta steget vidare. Rektorn uppgav att syftet med projektet är att stärka deltagarna och få dem att våga utbilda sig, göra praktik eller ta ett jobb.

Vi är folkbildare med en bild av människan som reder sig själv och att det finns en väg för alla. Det sitter så djupt inom oss. Det måste gå. Det finns ingen som är uträknad. Personal

Att stärka dem till att våga, att få dem att våga gå ut på praktik, att våga ta ett jobb, att våga börja utbilda sig. Ja, detta är det främsta syftet med projektet. Att få ett arbete är en bonus för vi har ju en hård arbetsmarknad, men första förutsättningen är att du vågar. Rektor

Då det visade sig vara problem med rekryteringen av deltagare i början av projektet upplevde personalen att skolans ledning blev mer tveksam till projektet, vilket rektorn höll med om. De intervjuade menade att samarbetet med handläggare från Arbetsförmedlingen, kommunen och Försäkringskassan har gått bra och smidigt. De har också lyckats skapa ett gott samarbete i form av kontakter med både den Rättspsykiatriska vårdanläggningen och Kriminalvården i Vänersborg ifrån vilka projektet fått deltagare.

Då blev jag väldigt tveksam måste jag erkänna. Vi sa ju till slut att har vi inte tillräckligt med deltagare så får vi dra oss ur detta. Men [delprojektledaren] gjorde ett jättejobb så när vi startade så hade vi ju tillräckligt med deltagare och det har fyllts på allt eftersom. Rektor

DELTAGARNA

Den intervjuade personalen menade att det som var specifikt för deltagarna i detta delprojekt, förutom att de har psykisk funktionsnedsättning, är att många är utlandsfödda, talar dålig svenska och till stor del saknar grundskolekompetens. Vidare menade personalen att många kommer från en isolerad tillvaro vilket innebär att de kanske inte blir sedda av någon annan än sin egen handläggare. Att få deltagarna att bryta isoleringen och skapa tillit och gemenskap i gruppen har varit en stor utmaning för projektpersonalen.

Vi möter väldigt många som aldrig blir sedda. De syns ju aldrig ute utan drar sig gärna undan. När de kommer till skolan så tittar de ofta ner i backen eftersom de inte vill se människor i ögonen. Men efter ett tag kanske de börjar titta upp lite, man hejar och man får ett bemötande. Sedan kanske de till och med kliver in i en grupp och är med och tar ansvar. Man hjälper till att bygga upp dem sakta. Personal

Den intervjuade personalen upplevde att deltagarna ofta känner sig "hemma" i projektet; detta gäller såväl utlandsfödda som infödda svenskar. Gällande de utlandsfödda så menade en personal att de har en känsla av gemenskap som till stor del kan bero på att de ofta delar samma bakgrund och att de ibland talar samma språk. Ett sätt att främja denna sociala integrering inom projektet, menade en personal, är att varken personal eller deltagare ska veta så mycket om deltagarnas olika sjukdomsbilder och sociala historia. Detta för att motarbeta eventuella fördomar.

Vi tar aldrig reda på vilka problem människor har utan vi ser på alla deltagare som kommer hit som en kapabel människa. Hur det har varit förut har vi ingen anledning att ta reda på. Personal

Personalen menade att även om projektet är individanpassat så innefattar det också mycket social träning vilket upplevdes ha gett gott resultat. Det finns också de som trivdes mindre bra av att vara i grupp men personalen menade ändå att dessa personer på något sätt tillhör gruppen. Att projektet är förlagt till en skola med andra elever ansåg personalen också vara viktigt och positivt då projektdeltagarna kan identifiera sig som studerande istället för att i första hand bli associerade med psykisk sjukdom och de sociala myndigheterna.

Att vara en del av de andra eleverna på skolan gör att man tillhör ett sammanhang vilket kan få deltagarna att växa. Personal

PRAKTIK

Personalen uppgav att de inte fått tag i så många praktikplatser som de önskat. Både rektorn och personalen var besvikna över detta eftersom de mer eller mindre hade blivit lovade av Västra Götalandsregionens arbetsmarknadsnoder att de skulle bistå med praktikplatser. Den intervjuade personalen upplevde också att det var svårt att få kontakt med ansvariga på noderna och att återkopplingen var bristfällig.

Trots att man efterlyste fler praktikplatser för deltagarna var personalen medveten om att deltagarna inte alltid är helt positivt inställda till praktik då det sällan leder till fast anställning. Enligt personalen beror detta antingen på att det inte finns arbete eller att personen i fråga har varit för sjuk och inte orkar fullfölja praktiken. Den intervjuade personalen menade också att många av deras deltagare skulle kunna sköta ett jobb om de fick möjligheten men eftersom de inte får möjlighet att visa vad de kan blir förtroendet för samhället bristfälligt.

FRAMGÅNGSFAKTORER OCH HINDER/UTMANINGAR

Den intervjuade personalen nämnde ett antal framgångsfaktorer.

- En heltidstjänst inom delprojektet har gett helhetssyn och överblick.
- Ett eget klassrum vilket håller samman deltagarna till en grupp.
- Goda relationer med handläggare.
- Längden på projektet.

Följande hinder/utmaningar nämndes:

- Svårt att hitta jobb.
- Fylla projektet med innehåll så att alla tycker att det är intressant.

Deltagare

Detta avsnitt bygger på intervjuer gjorda med en fokusgrupp på sju personer och en telefonintervju. Sex av de intervjuade var utlandsfödda.

OM PROJEKTET

Flera av de intervjuade deltagarna har varit med i andra liknande projekt men kände att Arbete för det goda livet fungerade bättre då de uppskattade aktiviteter som intervjuträning och studiebesök på arbetsplatser. De upplevde att de har fått en bra kontakt med lärarna som både är trevliga, hjälpsamma och att de blir respekterade av dem. Den intervjuade gruppen uttryckte också att de fått en bra gemenskap i gruppen och att det utvecklats en vänskap mellan dem. Två deltagare påpekade att det mest positiva med projektet är att det inte är så stressigt och att man får göra saker i sin egen takt. En person tyckte att det var bra närvaro och att det kändes lätt att förmå sig att ta sig till skolan. Flera av de intervjuade deltagarna menade vidare att projektet har hjälpt dem att bryta sin isolering och att de har fått en förbättrad hälsa..

Åh herregud! Det är samma sak! Jag ska vara med i projekt efter projekt, år efter år utan att det händer något. Man sitter hela tiden på samma plats, man tar ett steg fram och två tillbaka. Det blir jättetråkigt och man blir sjuk hela tiden. Vi har heller aldrig fått praktik. Men jag tycker detta projektet är bättre; vi gör besök och har intervju träning och jag har blivit friskare.

Jag har fått en mycket bättre hälsa. Tidigare så var jag mycket ensam hemma och kunde röka så mycket som två paket cigaretter om dagen. När jag var hemma så var jag mycket sjuk men efter att jag började projektet så är det mycket bra och jag känner mig frisk. Nu är jag inte ensam hemma lika mycket som tidigare, inte lika isolerad, och efter en månad eller två i projektet så slutade jag röka. Man blir frisk och efter att man blivit frisk så ska man få jobb.

ARBETE OCH PRAKTIK

Att få ett arbete anses vara huvudmålet med projektet för majoriteten av de intervjuade deltagarna. En av deltagarna menade också att möjligheterna har ökat tack vare utbildningsdelarna inom projektet. De utlandsfödda som blev intervjuade menade att det största kravet för att få ett arbete är att behärska det svenska språket och att ha ett körkort. De utlandsfödda deltagarna påpekade också att deras efternamn och ålder påverkade deras chanser negativt till att få ett arbete.

SFI (Svenska för invandrare) är viktigt! Då kan jag få jobb. Det viktigaste för mig är att jag klarar SFI. Om jag gör det så har jag lättare att få jobb. Det är samma med utbildning. OM jag klarar en viss utbildning då kan jag få jobb som taxichaufför eller busschaufför. Åldern är också viktig. Är man 45-50 år gammal så finns bara jobb som taxi- och busschaufför. Andra jobb är svårt att få. Efternamnet är också svårt när de ser ansökan så tittar de bara på den och säger sen att man inte kan jobba. Det är svårt.

Majoriteten av de intervjuade deltagarna var överens om att praktik är bra om man blir lovad ett arbete efteråt. Vissa av deltagarna talade om tidigare erfarenheter där de praktiserat så länge som sex månader utan att det resulterat i ett jobb. Vidare menade en person att praktik ofta kan kännas som ekonomiskt orättvist då olika personer får olika betalt för samma arbete.

En kvinna berättade att hon snart ska ut på praktik och att hon ser fram emot det. De yngre deltagarna var medvetna om möjligheterna att praktisera inom projektet men menade att de var mer intresserade av att studera för att sedan kunna söka arbete.

EN DELTAGARES BERÄTTELSE

Deltagaren hade innan projektet gått på folkhögskola för att läsa in gymnasiekompetensen när erbjudandet kom att gå med i projektet.

När jag började tyckte jag att det var rätt trevligt och att alla var trevliga. De frågade mig; Vad tycker du om att jobba? De sa att det kan bli så att du kan få ett jobb. Vi ska försöka att hjälpa dig att hitta ett jobb eller en praktikplats. Jag gick i gruppen en gång i veckan och sedan läste jag mina andra ämnen vid sidan om. Jag har varit med på gruppaktiviteter. Det tyckte jag var roligt när vi åkte runt och promenerade och spelade golf.

Sedan ringde arbetsförmedlingen och sa att kursen börjar till busschaufför och om jag ville börja så var jag välkommen. Så valde jag istället busskolan. Det är jätteroligt att gå där och jag har alltid velat bli busschaufför. När jag är klar så har jag ett jobb hoppas jag.

Om jag hade sökt själv så hade det tagit lite längre tid. Tack vare skolan så gick det snabbare. Lärarna har ringt åt mig och skickat in papper och fyllt i dem och de har hjälpt mig med sådant. Och sedan när jag fick den här utbildningen så tänkte jag; Ja men det här funkar ju. Jag hoppas att alla andra som går i projektet också kommer att få ett jobb. Många trodde att det inte stämde att de skulle få jobb eller praktik. Men jag har fått det, så det stämmer ju.

5. Diskussion och rekommendationer

Diskussionen är indelad i tre delar där den första delen 5.1 sammanställer projektets positiva huvudresultat, avsnitt 5.2 tar upp framtida utmaningar och utvecklingsområden där utvärderarna också ger rekommendationer och avsnitt 5.3 bedömer projektet hittills utifrån projektets målsättningar.

5.1 Positiva huvudresultat

Personal och ledning

Delutvärderingen visar att personal och ledning från alla tre folkhögskolorna anser att projekttiden i sig är bra och nämner främst att deltagarna kan kombinera teoretiska studier med praktiska och kreativa aktiviteter. Ett stort antal resurser finns att tillgå och folkhögskolornas inriktning och miljö anses vara väl anpassade för projektet. Eftersom projektet är förlagt just till folkhögskolor så finns det möjlighet för projektdeltagare (förutom Sjöbogruppern) att socialt umgås med skolans elever och även delta i samma aktiviteter som skolan erbjuder. Att projektet är förlagt till folkhögskolor är också positivt i den bemärkelsen att det förenklar möjligheten att låta deltagare fortsätta och läsa på skolan efter att projektet är avslutat.

Verksamheterna inom ramen för projektet har en inbyggd flexibilitet i sin struktur vilket innebär att den kan anpassas utefter deltagarnas individuella behov samtidigt som man också till stor del lyckas uppnå en god och positiv känsla av gemenskap hos de olika deltagargrupperna.

På både Fristads och Trollhättans folkhögskola upplever de intervjuade att rekryteringen har gått relativt bra och att man har bra kontakt med de instanser som skickar nya deltagare till projektet.

Deltagare

Delutvärderingen visar att de intervjuade deltagarna i stort sett är positiva till projektet på Fristads och Trollhättans folkhögskolor. De deltagare som var med från projektstart på Billströmska var mer kritiska medan de som börjat under hösten och gått in i den nya strukturen var mer positiva till projektet. Flera av de intervjuade deltagarna menade att projektets utbud på skolorna har varit bra. Folkhögskolan är en plats där man skapat en ny och positiv social tillvaro och flertalet av de intervjuade deltagarna nämnde att de brutit sin tidigare isolering. Delutvärderingen visar också att folkhögskolemiljön har påverkat deltagarnas sociala identitet på ett positivt sätt då de kan identifiera sig som studenter istället för att bli negativt associerade med sin sjukdom eller arbetslöshet. Flertalet av de intervjuade vittnade också om att deras psykiska och/eller fysiska hälsa hade förbättrats sedan de börjat i projektet.

Grupptillhörigheten har för många av de intervjuade varit ett positivt inslag. Många av deltagarna tycker att den individuella anpassningen med tidvis små grupper har varit ett positivt inslag eftersom det inneburit att man har kunnat arbeta i sin egen takt med det man önskar. Flertalet känner att de vågar mer, att de har mer energi, kreativitet och har blivit friskare. Många har fått tillbaka lusten att studera eller arbeta och de intervjuade deltagarna på Sjöbogruppern menar att de nu vet vad de vill göra med sitt liv samtidigt som de vet hur de ska ta sig dit. Gällande praktik så är de intervjuade deltagarna generellt positiva till det om det leder till jobb men några ser det också som en möjlighet att få prova på och visa vad de går för.

Jämställdhet och tillgänglighet

Skolorna är tillgänglighetsanpassade så att deltagare med olika funktionsnedsättningar kan delta. Det finns också ett kontinuerligt kunskapsinhämtande om psykisk ohälsa och tillgänglighet för personalen vilket sker genom diskussioner och fortbildning. Projektet kommer också att dela ut ett material om tillgänglighet som ska användas i de olika delprojektens APT.

Gällande projektets mål, att ha en fördelning av kvinnor inom ett spann på 40-60 procent, har det uppnåtts då det hittills har deltagit 57 procent kvinnor i projektet. Deltagarna får även möjlighet att reflektera om jämställdhet och tillgänglighet i projektet.

5.2 Utvecklingsområden

Delutvärderingen pekar på två framtida diskussions- eller utvecklingsområden som diskuteras nedan och följs av rekommendationer.

Rekrytering

Rekryteringsprocessen var initialt problematisk för samtliga tre folkhögskolor men har löst sig bra för Trollhättans folkhögskola och delvis på Fristads Folkhögskola. På både Fristads folkhögskola och Billströmska folkhögskolan har vissa av de rekryterade deltagarna haft större svårigheter än skolorna har haft resurser till och stått lite för långt ifrån arbetsmarknaden.

Några av de deltagare som skickats till Sjöbogruppern är inte motiverade och därmed inte heller redo att delta i projektet då de har låg närvaro och "oroar" övriga i gruppen. Det handlar ofta om personer med tung psykisk ohälsa och drogproblem. På Billströmska var överenskommelsen att projektet skulle rekrytera deltagare genom den habiliteringsverksamhet kommunen bedriver i samverkan med Billströmska. Deltagarna hade tung psykisk ohälsa och några även missbruksproblem. Det har visat sig att dessa deltagare oftast inte stämmer överens med den målgrupp projektet söker och därför inte är mottagliga för vad projektet har att erbjuda.

Ytterligare en aspekt med rekryteringen till de olika delprojekten är möjligheterna för deltagare att åka kollektivtrafik till skolorna samt storleken på kommunerna folkhögskolorna ligger i. Detta påverkar storleken på det totala rekryteringsunderlaget liksom folkhögskolornas profil.

Rekommendationer

- Diskutera definitionen av målgruppen med berörda samverkansparter för att kunna rekrytera deltagare till projektet som *har förutsättningar att kunna utföra ett arbete men hålls utanför arbetsmarknaden.*
- Diskutera rekryteringen utifrån att det är folkhögskolor som driver projektet och de möjligheter de kan erbjuda.
- Ha täta avstämningar med handläggare där deltagare kan ha en provperiod i projektet.
- Diskutera möjligheterna till handledning för personalen. Personal har efterlyst möjlighet att ha tillgång till en person som har kunskap om deltagarnas diagnoser och beteenden.

Praktik

Anskaffning av praktik har generellt varit bristfällig i projektet. Det finns flera orsaker till detta. Dels är det allmänt svårt att hitta praktikplatser på arbetsmarknaden i dag. Dels har det påpekats att det i vissa fall inte funnits någon egen inbyggd kompetens för anskaffandet av praktikplatser i projektet. Vidare var det tänkt att Västra Götalandsregionens arbetsmarknadsnoder skulle bistå projektet med praktikplatser men detta löfte har inte infriats. Delutvärderingen har också visat att vissa deltagare har dålig erfarenhet av praktik och därför inte anser det vara önskvärt. Vidare önskar vissa deltagare hellre söka sig till studier än till arbete. Det finns också deltagare inom projektet som är för sjuka för att kunna praktisera.

Då samarbetet med arbetsmarknadsnoderna inte kommit igång som var tänkt har inte heller den attitydförändring hos de arbetsgivare som deltagarna praktiserar eller är anställda hos kunnat genomföras. I dagsläget genomför arbetsmarknadsnoderna arbetet med attitydförändringar hos arbetsgivare inom Västra Götalandsregionen men då projektets deltagare i mycket begränsad utsträckning fått praktik eller anställning genom noderna riskerar det att bli en parallell verksamhet till projektet.

Rekommendation

- Projektet behöver få tillgång till fler praktikplatser vilket bör diskuteras med samverkanspartner och arbetsmarknadsnoderna.
- Erfarenhetsutbyte mellan skolorna för att diskutera praktikanskaffning.
- Ge alla deltagare i Sjöbogruppen möjlighet att kombinera praktik med studier.
- För att kunna uppnå målet med attitydförändringar hos arbetsgivare behöver arbetsmarknadsnoderna kopplas närmare projektet.

5.3 Resultat utifrån projektmålen

60-80 personer ska ha kommit ut i arbete, praktik eller yrkesförberedande utbildning under projekttiden

90 dagar efter avslut i projektet har 29 deltagare (40 %) anställning eller gått vidare till studier.

Förutsättningarna ser goda ut att uppnå detta delmål under projekttiden.

20-30 personer ska ha fortsatt anställning eller gått vidare till studier 90 dagar efter avslut i projektet

9 deltagare (13 %) har gått vidare till arbete.

Förutsättningarna ser goda ut att uppnå detta mål under projekttiden.

Deltagarnas upplevelse av förbättrad arbetsförmåga och livskvalitet, inkl. psykisk hälsa ska utvärderas

Delutvärderingen visar att samtliga intervjuade deltagare på Fristads och Trollhättans folkhögskola var mycket nöjda med sitt deltagande i projektet. De vittnade om en rad positiva effekter och då bland annat förbättrad arbetsförmåga, livskvalitet och psykisk hälsa.

På Billströmska folkhögskola har en ny struktur på delprojektet genomförts. Delutvärderingen visade att de deltagare som deltagit i projektet innan den nya strukturen infördes inte var lika nöjda med

projektet och man uppgav att projektet inte hade förbättrat deras arbetsförmåga eller psykiska hälsa nämnvärt. Några nämnde att det brutit deras isolering. De två deltagare som intervjuades efter omstruktureringen var mycket nöjda med projektet och uppgav några positiva effekter på hälsan.

Delutvärderingen visar att den modell som projektet byggt upp med arbetsförberedande aktiviteter, fysiska och kreativa aktiviteter för att stärka självkänslan, studier och praktik fungerar mycket bra för de intervjuade deltagarna när rätt deltagare rekryteras till projektet där positiva effekter på hälsan kan påvisas.

Deltagarnas arbetsgivare/handledare ska ingå i ett nätverk som erhåller särskilt utformat stöd/coachning

Detta arbete har påbörjats i och med det transnationella utbytet med Danmark som kom igång under hösten.

Förändringar i attityder till anställning hos de arbetsgivare som ingår i projektet ska avläsas.

Projektet var initialt tänkt att vara närmare kopplat till Västra Götalandsregionens arbetsmarknadsnoder för att projektets deltagare skulle kunna erbjudas praktikplatser och anställningar inom regionen. Detta har inte skett i någon större utsträckning då endast en deltagare har fått en praktikplats som lett till en anställning genom arbetsmarknadsnoderna.

Referenser

Informationsbroschyr för projekt Arbetsmarknadsnoder, Västra Götalandsregionen

Lägesrapporter

Mötesprotokoll

Projektansökan